

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.6.28.
SWD(2023) 230 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

**a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó keretről, valamint az 1093/2010/EU,
az 1094/2010/EU, az 1095/2010/EU és az (EU) 2022/2554 rendelet módosításáról**

{COM(2023) 360 final} - {SEC(2023) 255 final} - {SWD(2023) 224 final}

A fellépés szükségessége

A pénzügyi ágazatban és azon túl az adatok nagyobb mértékű felhasználása és az adatmegosztás irányába mutató, technológiavezérelt tendencia figyelhető meg. A 2020-ban közzétett digitális pénzügyi szolgáltatási stratégiával összhangban az adatvezérelt pénzügyek előmozdítása szintén kiemelt helyen szerepel a Bizottság napirendjén. Az adatok előállítása és felhasználása által vezérelt adatgazdaság jelentős növekedési potenciállal rendelkezik. A különböző ágazatok közül a pénzügyi szolgáltatások a legnagyobb adatfelhasználók az EU-ban, és széles körben kapcsolódnak más ágazatokhoz. Az ágazat további innovációs potenciáljának felszabadítása ezért kulcsfontosságú a Bizottság szélesebb körű adatstratégiájának sikere szempontjából.

A jelentős potenciál ellenére számos innovációt hátráltat az a tény, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló felülvizsgált irányelv hatálya alá tartozó fizetési számlákon kívül a pénzügyi szolgáltatások ügyfelei nem rendelkeznek tényleges ellenőrzéssel adataik felett. Ez megnehezíti számukra az adatok megosztását más olyan szolgáltatókkal, amelyek felhasználhatták volna azokat arra, hogy adatvezérelt pénzügyi és információs szolgáltatásokat nyújtsanak az ügyfeleknek. Ennek számos oka van: először is, az ügyfelek bizalmatlanok, és ezért haboznak megosztani adataikat. Másodszor, még ha az ügyfelek szeretnék is megosztani adataikat, ez a gyakorlatban nehéz, különösen az adatfelhasználók ilyen adatokhoz való hozzáféréseivel kapcsolatos nem egyértelmű jogi helyzet miatt. Harmadszor, a pénzügyi ágazatban, a fizetési számlákat leszámítva, az ügyféladatok és az adatinterfészek ritkán érhetők el, és ha el is érhetők, nagyrészt nem szabványosítottak, ami költségesebbé teszi az adatkezelést. Végezetül az adatbirtokosok nincsenek ösztönözve olyan kiváló minőségű interfészek kifejlesztésére, amelyek megfelelnek az adatfelhasználók operatív üzleti követelményeinek.

Következésképpen az új piaci szereplők és a kisebb innovatív szolgáltatók számára nehezebb olyan személyre szabott termékeket és szolgáltatásokat kínálni, amelyek jobban megfelelnek az egyedi ügyféligényeknek, míg a fogyasztók nem férhetnek hozzá ezekhez az innovatív szolgáltatásokhoz, és a korlátozott verseny miatt magasabb díjat fognak fizetni a szolgáltatásokért. Emellett a meglévő akadályok megakadályozzák, hogy a vállalkozások, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) jobb, kényelmesebb és automatizált pénzügyi szolgáltatásokban részesüljenek. Ezek az akadályok emellett állandósítják a pénzügyi intézményeknél az optimálistól elmaradó ügyfélélményt azáltal, hogy lelassítják azok digitális transzformációját, a harmadik fél adatfelhasználókat pedig elveszített üzleti lehetőségekkel szembesítik. A gazdaság egésze számára ez fékezi az adatvezérelt üzleti modellek elterjedését, ami a magánberuházások visszaeséséhez, az innovatív szolgáltatások igénybevételének csökkenéséhez, valamint az adatmegosztásba vetett bizalom általános hiányához vezet.

A problémák valamennyi uniós tagállamban közősek, és mivel a pénzügyi szolgáltatások belső piacán a pénzügyi adatok birtokosai és potenciális felhasználói gyakran több tagállamban is végeznek tevékenységet, nem valószínű, hogy a problémákat a tagállamok egyedül meg tudják oldani. Emellett a jelenlegi uniós jogi keret nem kezeli megfelelően a fent

vázolt kihívásokat. Bár az EU az európai adatstratégia keretében számos, a gazdaság valamennyi ágazatában alkalmazandó jogszabályt fogadott el, ezeket még ki kell egészíteni ágazati szinten annak érdekében, hogy teljes mértékben kifejthessék hatásukat. Az uniós pénzügyi szolgáltatások terén új ágazati szabályokra van szükség ahhoz, hogy olyan méretezhető és hatékonyabb üzleti modellek jöjjenek létre, amelyek teljes mértékben képesek kihasználni az uniós egységes piac előnyeit, azzal a céllal, hogy az ügyfelek – akár fogyasztók, akár vállalkozások – nagyobb ellenőrzést kapjanak a pénzügyi adataikhoz való hozzáférés és azok felhasználásának módja felett.

Szakpolitikai alternatívák

E hatásvizsgálat elkészítése során számos szakpolitikai lehetőség merült fel. A szakpolitikai alternatívák figyelembe vették az európai pénzügyi adattérrel foglalkozó bizottsági szakértői csoport munkáját, valamint az érdekelt felektől a nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységről folytatott nyilvános és célzott konzultációk során kapott visszajelzéseket is. Az elemzett szakpolitikai alternatívákat konkrét célkitűzések szerint csoportosították, amelyeket az azonosított problémaforrásokra válaszul fogalmaztak meg, az alábbiak szerint: A) az adatmegosztásba vetett fogyasztói bizalom növelése a pénzügyi ágazaton belül; B) az adatbirtokosok kötelezése arra, hogy osszák meg az ügyféladatokat az adatfelhasználókkal; C) az ügyféladatokat és az interfészek szabványosításának előmozdítása; és D) az ügyféladatokat megosztására szolgáló jó minőségű interfészek bevezetésének előmozdítása.

Az alternatívákat annak fényében elemezték, hogy mennyire eredményesek a konkrét célkitűzések elérésében, mennyire hatékonyak a kapcsolódó költségek szempontjából, és összhangban vannak-e az adatmegosztás területén meglévő uniós szabályozási kerettel.

Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Alapos elemzés eredményeként a következő szakpolitikai alternatívacsomag bizonyult előnyben részesítendőnek:

- előírni a piaci szereplők számára, hogy bocsássanak az ügyfelek rendelkezésére a nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos engedély-irányítópultokat, jogosultsági szabályokat megállapítani az ügyféladatokhoz való hozzáférésre vonatkozóan, és felhatalmazni az európai felügyeleti hatóságokat arra, hogy iránymutatásokat adjanak ki a személyes adatok felhasználási körére vonatkozóan (A.3. alternatíva);
- kötelezővé tenni az adatfelhasználók számára a pénzügyi szektor kiválasztott ügyféladatkezelési eszközeihez való hozzáférést (B.2. alternatíva);
- kötelezni a piaci szereplőket arra, hogy a pénzügyi adatmegosztási rendszerek részeként dolgozzanak ki közös szabványokat a B konkrét célkitűzés szerinti kötelező hozzáférés hatálya alá tartozó adatokra vonatkozó ügyféladatokra és interfészekre vonatkozóan (C.1. alternatíva);
- kötelezni az adatbirtokosokat arra, hogy ellentételezés fejében vezessenek be alkalmazásprogramozási felületeket (API-k), végrehajtva a C célkitűzés szerinti, a pénzügyi adatmegosztási rendszerek részeként kidolgozott, az ügyféladatokra és

interfészekre vonatkozó közös szabványokat, és kötelezni a rendszer tagjait a szerződéses felelősségről való megállapodásra (D.3. alternatíva).

A nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos politika pozitív hatást gyakorolna a társadalomra és a környezetre, valamint az alapjogokra és a kkv-kra. Azok az ügyfelek, akik hajlandók megosztani adataikat, gazdasági eredményeiket javító új termékekből és szolgáltatásokból profitálhatnak. Ugyanakkor e kezdeményezés körütekintően meghatározott hatálya kizárná azokat az adatkészleteket, amelyek esetében a legnagyobb a kiszolgáltatott fogyasztók pénzügyi kirekesztésének kockázata. Ezenkívül a nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos engedély-irányítópultok a jogosultsági szabályokkal és a személyes adatok felhasználási körével kombinálva megvédenék az ügyfeleket az adatvédelemre és a magánélet védelmére gyakorolt egyéb lehetséges negatív hatásoktól.

Személyes adatok esetében az ügyféladatok csak az ügyfél kérésére és az EU általános adatvédelmi rendeletével (GDPR) összhangban lennének megoszthatók, növelve ezáltal az ügyfelek adatmegosztásba vetett általános bizalmát. Az adatbirtokosoknak hozzáférést kellene biztosítaniuk a pénzügyi ágazat minden olyan ügyféladatkészletéhez, amely magas hozzáadott értéket képvisel az adatfelhasználók számára, és a pénzügyi kirekesztés szempontjából alacsony kockázatot jelent az ügyfelek számára. Ez nagyobb versenyt, a pénzügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést és az automatizálás révén jobb ügyfélélményt tenné lehetővé. Annak előírása, hogy a piaci szereplők csatlakozzanak közös adat- és interfészsabványok kidolgozására szolgáló rendszerhez, hatással lesz az adatbirtokosokra, az adatfelhasználókra és az ügyfelekre egyaránt, és megkönnyíti az adatbirtokosok és -felhasználók közötti közvetlen kapcsolatot, ezáltal csökkentve az adatokhoz való hozzáférés és az adatkezelés költségeit.

Az adatbirtokosok azon joga, hogy észszerű ellentételezést kérjenek a szabványosított technikai interfészek biztosításáért, egyértelmű ösztönzőket jelentene számukra a jó minőségű interfészekbe történő szükséges beruházások megtételéhez, és felgyorsítaná azok ágazaton belüli terjedését. Bár az adatbirtokosoknak kell beruházniuk a technikai interfészekbe, létrehozásuk költségeit idővel az adatfelhasználókra hárítják. Az ellentételezés mértékének az adatmegosztási jogszabályra irányuló javaslatban foglalt rendelkezésekkel összhangban történő korlátozásával, amelyek az ellentételezést a kkv-nak minősülő adatfelhasználók esetében a költségekre korlátozzák, a nemkívánatos versenyellenes hatások kockázata mérsékelt marad.

A kkv-k, amelyek adatfelhasználók és ügyfelek is lehetnek, mindkét minőségben profitálnának a nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységre vonatkozó keretből. Ügyfélként erősödne biztonságuk és az adatcserébe vetett bizalmuk, és olyan innovatívabb szolgáltatásokhoz férnének hozzá, amelyek csökkenthetik költségeiket és hozzájárulhatnak versenyképességükhöz. Adatfelhasználóként a kkv-k viselnék a nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos engedély-irányítópultok és az ügyféladatokhoz való hozzáférés engedélyezésével kapcsolatos költségeket, az innovatív szolgáltatások azonban növelhetik hatékonyságukat, és az adatok szabványosítása új üzleti lehetőségeket nyitna meg. A

kezdeményezés várhatóan megkönnyíti az új üzleti modelleket magukban foglaló új típusú szolgáltatásokat kínáló, induló innovatív vállalkozások piacra lépését.

Bár a kezdeményezés hatását a hatálybalépésétől kezdve nyomon fogják követni, az értékelést legkorábban a végrehajtás után 3 évvel kell elvégezni. Ily módon az eredmények elegendő megfigyelési időszakon fognak alapulni.